

7 הפרקים

06/06/2021 @FaithBit

רצף ערעורים על הנהגת משה

חומש במדבר פרקים י"א-י"ז. שנה שניה לצאת בני ישראל ממצרים

1) המתאוננים, עונשם בתבערה ועצירתו לאחר תפילת משה

[במדבר פרק יא]

(א-ג) ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' וישמע ה' ויחר אפו ויתבער בם אש ה' ותאכל בקצה המחנה¹. ויצעק העם אל משה ויתפלל משה אל ה' ותשקע האש. ויקרא שם המקום ההוא תבערה כי בערה בם אש ה'.

2) המתאווים (לאוכל טעים)

(ד-ו) והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר? זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים. ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו.

תאור המן

(ז-ט) והמן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדלח. שטו העם ולקטו וטחנו ברחים או דכו במדכה ובשלו בפרור ועשו אותו גלות והיה טעמו כטעם לשד השמן. וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו.

טענת (ספקת) משה

(י-טו) וישמע משה את העם בכה למשפחתיו איש לפתח אהלו ויחר אף ה' מאד ובעיני משה רע.

ויאמר משה אל ה' למה הרעת לעבדך ולמה לא מציתי חו בעיניך לשום את משא כל העם הזה עלי. האנכי הרייתי את כל העם הזה? אם אנכי ילדתיהו? כי תאמר אלי: שאהו בחיקך כאשר ישא האמן את הינק על האדמה אשר נשבעת לאבותיו. מאין לי בשר לתת לכל העם הזה? כי יבכו עלי לאמר תנה לנו בשר ונאכלה. לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד ממני. ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי חו בעיניך ואל אראה ברעתך.

ציווי ה' למינוי שבעים הזקנים²

(טז-יז) ויאמר ה' אל משה אספה לי³ שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו ולקחת אתם אל אהל מועד והתיצבו שם עמך. וירדתני ודברתי עמך שם ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו אתך במשא העם ולא תשא אתה לבדך.

הבטחת ה' לספק את תאות העם

(יח-כ) ואל העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר כי בכיתם באזני ה' לאמר מי יאכלנו בשר כי טוב לנו במצרים ונתן ה' לכם בשר ואכלתם. לא יום אחד תאכלו ולא יומים ולא חמשה ימים ולא עשרה ימים ולא עשרים יום. עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא ועו כי מאסתם את ה' אשר בקרבכם ויתבכו לפניו לאמר למה זה יצאנו ממצרים.

שוב, ספק משה

(כא-כב) ויאמר משה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבם ואתה אמרת בשר אתן להם ואכלו חדש ימים. הצאן ויבקר ישחט להם ומצא להם? אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם?

¹ "בקצה המחנה" (רשי"י) במקצוין שבהם לשפלות, אלו ערב רב, רבי שמעון בן מנסיא אומר, בקצינים שבהם ובגדולים (עי' ספרי).
² השווה, שנה ראשונה (שמות יח כד) "וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר. ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם ראשים על העם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות. ושפטו את העם בכל עת את הדבר הקשה וביאו אל משה וכל הדבר הקטן ישפוטו הם".
 [אריה] כמה "שרי אלפים" (הכי בחירים) מונו? והאם היו מזקני העם דוקא?
³ השווה: "אספה לי" ו-"שלח לה".
⁴ [אריה] ז"א שיהושע לא נשא במשא העם ואף לא היה מן המתנבאים, אלא בחזקת [כח-ט] "משרת משה מבחריו...".

שוב, הבטחת ה' לספק את תאותם

(כג) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲיֵד ה' תִּקְצָר?⁵ עֲתָה תִרְאֶה הַיְקָרָה דְבָרִי אִם לֹא.

מינוי הזקנים והתנבאותם

(כד-כה) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶל הָעָם אֶת דְּבָרֵי ה' וַיֹּאסֹף שְׁבַעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעָם וַיַּעֲמֵד אֹתָם סְבִיבֹת הָאֹהֶל. וַיֵּרָד ה' בְּעָנָן וַיְדַבֵּר אֲלֵיו וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה הֲיֵד ה' אֶשְׁרַע עָלֶיךָ וַיִּתֶּן עַל שְׁבַעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְּנוֹחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסֹפוּ.⁸

(3) אלדד ומידד מתנבאים במחנה

(כו-ל) וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּמַחֲנֶה שֵׁם הָאֶחָד אֱלֹדָד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִידָד וַתֵּנַח עֲלֵהֶם הָרוּחַ וְהִמָּה בְּכַתְּבִים וְלֹא יָצְאוּ הָאֹהֶלָה וַיִּתְנַבְּאוּ בְּמַחֲנֶה.

תגובת משה

וַיִּרְץ הַנַּעַר וַיַּגִּיד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֱלֹדָד וּמִידָד מִתְנַבְּאִים בְּמַחֲנֶה. וַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִשֵּׁרֵת מֹשֶׁה מִבְּחָרְיוֹ וַיֹּאמֶר: אֲדֹנָי מֹשֶׁה, כִּלָּאִים!⁹ וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה הַמְקַנֵּא אֶתְּהָ לִּי?¹⁰ וַיֹּמַר יִתְּנוּ כָּל עַם ה' נְבִיאִים, כִּי יִתֵּן ה' אֶת רוּחוֹ עֲלֵיהֶם. וַיֹּאסֹף מֹשֶׁה אֶל הַמַּחֲנֶה הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל.

קיום ההבטחה והעונש (קברות התאוה)

(לא-לה) רוּחַ נֹסֵעַ מֵאֵת ה' וַיִּגְזוּ שְׁלוּיִם מִן הַיָּם וַיִּטֹּשׂ עַל הַמַּחֲנֶה כְּדָרְךָ יוֹם כֹּה וּכְדָרְךָ יוֹם כֹּה סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה וַיִּכְאָמְתִים עַל פְּנֵי הָאָרֶץ. וַיִּקָּם הָעָם כָּל הַיּוֹם הַהוּא וְכָל הַלַּיְלָה וְכָל יוֹם הַמַּחֲרָת וַיֹּאסֹפוּ אֶת הַשָּׁלוּ הַמִּמַּעִיט אֲסוֹף עֲשָׂרָה חֲמֻרִים וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שְׁטוּחַ סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה. הַבֶּשֶׂר עוֹדֵנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרָם יִפְרֹת וְאִף ה' חָרָה בְּעַם וַיִּפֹּךְ ה' בְּעַם מִכֶּה רַבָּה מְאֹד. וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמְקוֹם הַהוּא קְבֻרֹת הַתְּאֻוָּה כִּי שֵׁם קְבֻרוֹ אֶת הָעָם הַמַּתְאִיִּם. מִקְבֻרֹת הַתְּאֻוָּה נֹסְעוּ הָעָם חֲצֵרוֹת וַיְהִיו בְּחֲצֵרוֹת.

(4) תלונת מרים ואהרן

[במדבר פרק יב]

(א-ב) וַתִּדְבַר מֵרִים וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה עַל אֲדוֹת הָאִשָּׁה הַכַּשִּׁית אֲשֶׁר לָקַח כִּי אִשָּׁה כַּשִּׁית לָקַח¹¹. וַיֹּאמְרוּ: הֲרַק אֵךְ בְּמֹשֶׁה דְבַר ה'?! הֲלֹא גַם בָּנוּ דְבַר!¹² וַיִּשְׁמַע ה'.

תשובת ה': ההבדל בין משה לשאר הנביאים

(ג) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה.

(ד-ט) וַיֹּאמֶר ה' פְּתָאֵם אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וְאֶל מֵרִים צְאוּ שְׁלֹשְׁתֵּכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ שְׁלֹשְׁתֶּם. וַיֵּרָד ה' בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אֶהֱרֹן וּמֵרִים וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם¹³. וַיֹּאמֶר שְׁמַעוּ נָא דְבָרִי אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה' בְּמִרְאָה אֲלֵיו אֲתוֹדַע בְּחֻלוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ. לֹא כֵן עַבְדֵי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. פֹּה אֶל פֹּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בְחִידוֹת וַתִּמְנַת ה' יְבִיט¹⁴ וַיִּמְדוּעַ לֹא יִרְאֶתֶם לְדַבֵּר בְּעַבְדֵי בְּמֹשֶׁה? וַיַּחַר אִף ה' בָּם וַיִּלְךְ.

⁵ [רשי"י] ר' שמעון אומר... (אמר משה לה'): ואתה אמרת בשר אתן לחדש ימים ואח"כ תהרוג אותה גדולה כזו הצאן ובקר ישחט להם כדי שיהרגו ותהא אכילה זו מספקתן עד עולם וכי שבתך הוא זה: אומרים לו לחמור טול כור שעורים ונחתוך ראשך. השיבו הקב"ה ואם לא אתן יאמרו שקצרה ידו...
⁶ [רבינו בחי"ן] פירוש: מאת משה.

⁷ השווה [ישינהו מב א] "הן עבדי אֶתְמָךְ בּוֹ בְחִירֵי רִצְתָה נִפְשֵׁי נִתְתִי רוּחִי עָלֶיךָ מִשְׁפָּט לְגוֹיִם יוֹצִיא". [יחזקאל לט כט] "ולא אֶסְתִּיר עוֹד פְּנֵי מִקֵּם אֲשֶׁר שִׁפְכְתִי אֶת רוּחִי עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי ה'". [יואל ג א] "וְהִיָּה אֶחָרִי כֵן אֲשַׁפּוֹף אֶת רוּחִי עַל כָּל בֶּשֶׂר וְנִבְּאוּ בְנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וְקִנִּיכֶם חֲלָמוֹת יִחְלָמוּן בְּחֻרֵיכֶם חֲזִינוֹת יִרְאוּ".

⁸ בעניין יהודה ותמר: [בראשית לח כז] "ולא יסף עוד" - [רשי"י] יש אומרים לא הוסיף ויש אומרים לא פסק (וחבירו גבי אלדד ומידד [במדבר יא כה-כז] "... ולא יספו..." ומתרגמינן ולא פסקו). והשווה: [דבי יט כ] "... ולא יספו לעשות עוד...".

⁹ "ויען יהושע... כְּלָאִים!" [סנהדרין ו] הטל עליהם צרכי צבור והם כלים מאלהים (ספרי) ד"א תנם אל בית הכלא לפי שהיו מתנבאים: משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ. ועיין בהמשך מאמר מתוך גנוי הרא"ה.

¹⁰ [פרש]. זו פעם שניה שמשה חולק נחרצות על דעתו של יהושע (בקשר לעם החוטא בחטא העגל), [שמות לב יח] "... קול ענות אֲנֹכִי שְׁמַע".

¹¹ אפשר גם להוסיף את צפורה אשתו של משה לרשימת המתלוננים: [רשי"י] "... בשעה שנא' למשה [יא כז] "אֱלֹדָד וּמִידָד מִתְנַבְּאִים בְּמַחֲנֶה" כיון ששמעה צפורה אמרה אוי לנשותיהן של אלו אם הם נזקקים לנבואה שיהיו פורשין מנשותיהן כדרך שפירש בעלי ממני ומשמ ידעה מרים והגידה לאהרן..."

¹² השווה [שמות יד-טז] "וַיַּחַר אִף ה' בְּמֹשֶׁה... וְהוֹרִיתִי אֹתְכֶם" את אשר תעשון... והיה הוא (אהרן) יהיה לך (למשה) לפה ואתה תהיה לו לאלהים".

¹³ [אריה] משה לא שמע את שבחו!

¹⁴ [תהילים יז טז] "אֲנִי בְצִדְקָה אֲחַזְּנָה פְּנִיךָ. אֲשַׁבְּעָה בְּהַקִּיץ תִּמְנַנְתָּה".

עונשה והקלתו לאחר בקשת אהרון ותפילת משה

(יג) והענין סר מעל האהל והנה מרים מצרעת פשג ויפן אהרון אל מרים והנה מצרעת. ויאמר אהרון אל משה בי אדני אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו **ואשר חטאנו**. אל נא תהי כמות אשר בצאתו מרחם אמו ויאכל חצי בשרו. ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה. (יד-טז) ויאמר ה' אל משה **ואביה ירק בפינה הלא תכלם** שבעת ימים תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה ואחר תאסף. ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים **והעם לא יסע עד האסף מרים**. ואחר נסעו העם **מחצרות** ויחנו במדבר פארן.

5) המרגלים - בחירתם, שליחתם, הדרכתם והשלמת מסעם

[במדבר פרק יג]

(א-טז) וינדבר ה' אל משה לאמר. שלח לך ¹⁵ **אנשים** ויתרו את ארץ פנעו אשר אני נתן לבני ישראל איש אחד למטה אבתיו ותשלחו כל נשיא בהם. וישלח אתם משה **ממדבר פארן** על פי ה' ¹⁶ **כלם אנשים ראשי בני ישראל** המה. ואלה שמותם למטה ראובן שמוע בן זכור. למטה שמעון שפט בן חורי. למטה יהודה כלב בן יפנה. למטה יששכר יגאל בן יוסף. למטה אפרים הושע בן נון. למטה בנימין פלטי בן רפוא. למטה זבולון גדאל בן סודי. למטה יוסף למטה מנשה גדדי בן סוסי. למטה דן עמיאל בן גמלי. למטה אשר סתור בן מיכאל. למטה נפתלי נחבי בן נפסי. למטה גד גאואל בן מכי. אלה שמות האנשים אשר שלח משה לתור את הארץ ויקרא משה להושע בן נון יהושע.

(יז-כ) **וישלח אתם משה לתור את ארץ פנעו** ¹⁷ ויאמר אליהם: עלו זה בנגב ועליתם את ההר. וראיתם את הארץ, מה הוא? ואת העם הישב עליה, החזק הוא? הרפה? המעט הוא? אם רב? ומה הארץ אשר הוא יושב בה, הטובה הוא? אם רעה? ומה הערים אשר הוא יושב בהנה, הבמחנים? אם במבצרים? ומה הארץ, השמנה הוא? אם רזה? הירש בה עץ? אם אין? והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים.

(כא-כד) **ויעלו ויתרו את הארץ** ממדבר צן עד רחב לבא חמת. ויעלו בנגב ויבאו עד חברון ושם אחימן ששי ותלמי ילדי הענק וחברון שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים. ויבאו עד נחל אשכול ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאהו במוט בשנים ומן הרמנים ומן התאנים. למקום ההוא קרא נחל אשכול על אדות האשכול אשר קרתו משם בני ישראל.

תשובת המרגלים

(כה-כז) **וישבו מתור הארץ** מקץ ארבעים יום. ויילכו ויבאו אל משה ואל אהרון ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר פארן קדשה וישבו אתם דבר ואת כל העדה ויראו את פרי הארץ. ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פריה.

(כח-לג) **אָפְסִי כִּי עָז הָעָם הַיּוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ וְהָעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד וְגַם יְלָדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ** שָׁם. עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב וְהַחִתִּי וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּהָר וְהַפְּנִיעִי יוֹשֵׁב עַל הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן.

וַיְהִי כִּלְבָב אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נַעֲלֵה וְיִרְשָׁנוּ אֹתָהּ **כִּי יָכוֹל נוֹכַח לָהּ**.

וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ **לֹא נוֹכַח לַעֲלוֹת אֶל הָעָם כִּי חָזַק הוּא מִמֶּנּוּ**. וַיִּצְיֵאוּ דַבַּת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאֶרֶץ אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אֶרֶץ אֲכָלֹת יוֹשְׁבֵיהָ הוּא וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשִׁי מִדּוֹת. וְשָׁם רָאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֵנָק מִן הַנְּפִילִים וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כַּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם.

תגובת ישראל לבשורת המרגלים

[במדבר פרק יד]

(א-ד) ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא. וילנו על משה ועל אהרון כל בני ישראל ויאמרו אליהם כל העדה לו מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לו מתנו. ולמה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת לנפל בחרב? נשינו וטפנו יהיו לבז? הלוא טוב לנו שוב מצרימה! ויאמרו ¹⁸ איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה.

(ה) ויפל משה ואהרון על פניהם לפני כל קהל עדת בני ישראל.

¹⁵ רש"י "שלח לך". לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח; לפי שבאו ישראל ואמרו נשלחה אנשים לפנינו, כמה שנאמר (דב א כב) "ותקרבון אלי כלכם...". ומשה נמלך בשכינה, אמר, אמרתי להם שהיא טובה, שנאמר (שמי ג) "אעלה אתכם מעני מצרים...". חתיהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי מרגלים, למען לא ירשוה (תנחומא). השווה: [ברי יב א] "לך לך". [רש"י] להנאתך ולטובתך, שם אעשה לגוי גדול, כאן אי אתה זוכה לבנים, ועוד שאודיע טבעך בעולם.

¹⁶ רש"י "על פי ה'" - ברשותו. שלא עכב על ידו.

¹⁷ [ספורנו יז] "עלו זה בנגב". בזה הצד שאנחנו שם, שתמצאוהו טוב להכנס, ולא נצטרך לסיבוב אל מקום אחר.

¹⁸ השווה חטא המעפילים (סעיף 5). מהלך ללא הסכמת משה

¹⁹ השווה: [שמי יג יז] "... כי אמר אליהם **כִּי יִנְחַם הָעָם** בְּרַאתֶם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרִימָה".

(ו-יב) ויהושע²⁰ בן נון וכלב בן יפנה מן התרים את הארץ קרעו בגדיהם. ויאמרו אל כל עדת בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה טובה הארץ מאד מאד. אם חפץ בנו ה' והביא אתנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר הוא זבת חלב ודבש. אך בה' אל תמרדו ואתם אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם, סר צלם מעליהם וה' אתנו אל תיראם.

ויאמרו כל העדה לרגום אתם באבנים

התגלות ה' ודברו אל משה

וכבוד ה' נראה באהל מועד אל כל בני ישראל. ויאמר ה' אל משה עד אנה ונאצני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי בכל האתות אשר עשיתי בקרבם? אפנו בדבר ואורשנו ונאעשה אתך לגוי גדול ועצום ממנו!

טיעוני ותפילת משה להצלת העם

(יג-כה) ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים כי העלית בלחץ את העם הזה מקרבו. ואמרו אל יושב הארץ הזאת שמעו כי אתה ה' בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה אתה ה' ונענך עמד עליהם ובעמד ענו אתה הלך לפניך ליום ובעמוד אש לילה. והמתה את העם הזה כאיש אחד ואמרו הגוים אשר שמעו את שמעך לאמר **מבלתי יכלת**²¹ ה' להביא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע להם וישחטם במדבר?!

ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת לאמר²²: ה' ארץ אפים ורב חסד נשא עון ופושע ונקמה לא ינקה פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים.

סלח נא לעון העם הזה כגדל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים ועד הנה.

סליחת ה' ועונש 10 המרגלים והעם

(כ-לו) ויאמר ה' סלחתי בדברך. ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ. כי כל האנשים הראים את כבדי ואת אותי אשר עשיתי במצרים ובמדבר וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי. אם יראו את הארץ אשר נשבעתי לאבתם וכל מנאצי לא יראוה. ועבדי כלב יקב היטה רוח אחרת עמו וימלא אחרי והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורשנה.

והעמלקי והכנעני יושב בעמק מחר פנו וסעו לכם המדבר דרך ים סוף. ונדבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. **עד מתי לעדה הרעה הזאת אשר המה מלינים עלי את תלנות בני ישראל אשר המה מלינים עלי שמעתי.** אמר אליהם חי אני נאם ה' אם לא **כאשר דברתם באזני כן אעשה לכם.** במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקדיכם לכול מספרכם מן עשרים שנה ומעלה אשר הלינתם עלי. אם אתם תבאו אל הארץ אשר נשאתי את ידי לשפן אתכם בה כי אם כלב בן יפנה ויהושע בן נון. וטפכם אשר אמרתם לבו יהיה והביאתי אתם וידעו את הארץ אשר מאסתם בה. ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה. ובניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה ונשאו את זנותיכם עד תם פגריכם במדבר. במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה תשאו את עונותיכם ארבעים שנה וידעתם את תנואתי. **אני ה' דברתי** אם לא זאת אעשה לכול העדה הרעה הזאת הנועדים עלי במדבר הזה יתמו וישם ימתו.

והאנשים אשר שלח משה לתור את הארץ **וישבו** ויילינו עליו את כל העדה להוציא דבה על הארץ.

(לז-לח) וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה במגפה לפני ה'. ויהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן האנשים ההם ההלכים לתור את הארץ.

6) יוזמת המעפילים, התרעת משה בהם ובכל זאת - תבוסתם הקשה

(לט-מה) ונדבר משה את הדברים האלה אל כל בני ישראל ויתאבלו העם מאד.

וישפמו בבקר ויעלו אל ראש ההר לאמר הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה' כי חטאנו. ויאמר משה למה זה אתם עברים את פי ה' והוא לא תצלח. אל תעלו **כי אין ה' בקרבכם** ולא תנגפו לפני איביכם. כי העמלקי והכנעני שם לפניכם ונפלתם בחרב כי על כן שבתם מאחרי ה' ולא יהיה ה' עמכם. **ויעפלו** לעלות אל ראש ההר וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה. וירד העמלקי והכנעני הישב בקר ההוא ויכוסו ויכתו עד החרמה.

רצף מצות:

[במדבר פרק טו]

(א-לא) ונדבר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אשר אני נתן לכם. ועשיתם אשה לה' עלה או זבח לפלא נדר או בנדבה או במעצתכם לעשות רים ניחם לה' מן הקור או מן הקורבן או מן הצאן. והקורבן המקריב קרבנו לה' מנחה סלת עשורן כלול ברביעית ההין שמן. ויין לנסך רביעית ההין תעשה על העלה או לזבח לזבש האחד. או לאיל תעשה מנחה סלת שני עשרנים כלולה בשמן שלשית ההין. ויין לנסך שלשית ההין תקריב רים ניחם לה'. וכי תעשה בן בקר עלה או זבח לפלא נדר או שלמים לה'. והקורבן על בן הבקר מנחה סלת שלשה עשרנים כלול בשמן חצי ההין. ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה רים ניחם לה'. ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשנה בכבשים או בעזים. כמספר אשר תעשו ככה תעשו להאחד כמספרם. כל האורז יעשה ככה את אלה להקריב אשה רים ניחם לה'. וכי יגור אתכם גר או אשר בתוככם לדתיתם ויעשה אשה רים ניחם לה' כאשר תעשו כן יעשה. הקהל חשה אחת לכם ולגר הגר חשת עולם לדתיתם ככם כגר יהיה לפני ה'. תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם. ונדבר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם **באבכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה.** והיה באבכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה פתומת גרן פן תרימו אותה. מראשית ערסתיתם תתנו לה' תרומה לדתיתם. וכי תשנו ולא תעשו את כל המצוות האלה אשר דבר ה' אל משה. את כל אשר צוה ה' אליכם ביד משה מן היום אשר צוה ה' והלאה לדתיתם. והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לילה לרים ניחם לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטת. וכפר הכהן על כל עדת בני ישראל ונסלח להם כי שגגה הוא והם הביאו את קרבנם

²⁰ וסגנון דברים (מותנה) זה, חוזר בספר יהושע (ראה ציטוט בסוף המסמך).
²¹ השווה: [במי אי די] "לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי קבר ממנו".
²² 10 מידות הרחמים.

אשה לה' וְחַטָּאתָם לִפְנֵי ה' עַל שִׁגְגָתָם. וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר וְלִגְר בְּתוֹכָם כִּי לְכָל הַעַם בְּשִׁגְגָה. וְאִם נָפַשׁ אַחַת תִּחְטָא בְּשִׁגְגָה וְהִקְרִיבָה עִז בַּת שָׁנָה לְחַטָּאת. וְכִפֹּר הַכֹּהֵן עַל הַנֶּפֶשׁ הַשִּׁגְגָּה בְּחִטָּא בְּשִׁגְגָה לִפְנֵי ה' לְכַפֵּר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ. הַאֲזַרְח בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת יְהִיָּה לָכֶם לַעֲשֶׂה בְּשִׁגְגָה. וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיַד רִמָּה מִן הַאֲזַרְח וּמִן הַגְּר אֵת ה' הוּא מִגְדֹּף וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִשְׁרָב עֲמָה. כִּי דָבָר ה' בְּזָה וְאֵת מִצְוֹתוֹ הִפְר הַפְרֵת תִּפְרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא עֲוֹנָה בָּהּ.

7) המקושש בשבת ועונשו

(לב-לו) ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת. ויקריבו אתו המצאים אתו מקושש עצים אל משה ואל אהרן ואל כל העדה. ויניחו אתו במשמר כי לא פרש מה יעשה לו. ויאמר ה' אל משה מות יומת האיש רגום אתו באבנים כל העדה מחוץ למחנה. ויצאיו אתו כל העדה אל מחוץ למחנה וירגמו אתו באבנים וימת באשר צוה ה' את משה.

מצות ציצית

(לז-מא) ויאמר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על פנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הפנף פתיל תכלת. והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם. למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדשים לאלהיכם. אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני ה' אלהיכם.

8) קרח (משבת לוי) ועדתו

[במדבר פרק טז]

(אג-אז) ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתו ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן. ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם. ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם: רב לכם, כי כל העדה - כלם קדשים²³ ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'?

תשובת משה (מבחן הקטורת)

(ד-יא) וישמע משה ויפל על פניו. וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו. זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו. ותנו בהן אש ושימו עליהן קטורת לפני ה' מחר והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב לכם בני לוי. ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי. המעט מכם כי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את עבדת משפן ה' ולעמד לפני העדה לשרתם. ויקרב אתך ואת כל אחיך בני לוי אתך ויבקשתם גם כהנה? לכן אתה וכל עדתך הנעדים על ה', ואהרן מה הוא כי תלינו עליו?

9) דתו ואבירם

(יב-יד) וישלח משה לקרא לדתו ולאבירם בני אליאב (משבת ראובן) ויאמרו לא נעלה. המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר, כי תשתרר עלינו גם השתרר? אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו ותתן לנו נחלת שדה וכרם העיני האנשים ההם²⁴ תנקה? ²⁵ - לא נעלה.

משה מתפלל להרע להם

(טו-כב) ויחר למשה מאד ויאמר אל ה': אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי²⁶ את אחד מהם.

ויאמר משה אל קרח אתה וכל עדתך היו לפני ה' אתה והם ואהרן מחר. וקחו איש מחתתו ונתתם עליהם קטרת והקרבתם לפני ה' איש מחתתו חמשים ומאתים מחתת ואתה ואהרן איש מחתתו. ויקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש וישימו עליהם קטרת ויעמדו פתח אהל מועד ומשה ואהרן.

קרח אוסף לצידו את העדה

ויקהל עליהם קרח את כל העדה - אל פתח אהל מועד

²³ השווה: [ישעיהו ס כא] "ועמה כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר".
²⁴ "האנשים ההם" [אריה] לדעתי הכוונה פה היא לעשרת המרגלים שהומתו (כך נראה שבהסכמתם או ללא התנגדותם של משה ואהרון) בסופם [יד לו], שהרי ממש בעיניהם היו עדים לטיב הארץ. לתור, זה עניין ראיה/חיפוש, שגא' כאן קודם [טו לט] "... ולא תתורו... [ואחרי עיניכם]...". וכן, השימוש בביטוי "האנשים ההם" נמצא בברור גם בעניין המרגלים: [יד לח] "האנשים ההם ההלכים לתור את הארץ" (אין הופעות נוספות בתורה של צמד מילים זה אלא רק בשני ההקשרים לעיל). וכן, גם "ההם" נשמע בלשון עבר. וכן השימוש בביטוי ארץ "זבת חלב ודבש" מופיע גם שם [ג כז].

²⁵ "תנקה" [אריה] השווה בקשת אהרון [יב יא-ב] המעידה שמשה הוא בעל כח למנוע עונש אדם אחר. ולכן, אם אינו עושה כן, הוא כשותף לגזירת ה', אף אם לא היה יוזם ישיר לכך. וכן, מבחינה דיקדוקית, הנה דוגמא לפסוק שמשמש בפועל שמתחיל ב-ת מלשון עבר ברור: [שופטים טז ג] "ותאמר דלילה אל שמשון עד הנה המלת בי ותדבר אלי קנבים...".

²⁶ [אריה] לדעתי אומר משה בלשון עתיד, שלא הוא זה שיקבע את גורלם המר, אלא ה' עצמו, כאמרו בהמשך [טז כח-כט] "כי לא מלבי. אם כמות כל האדם ימתן אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם - לא ה' שלהני".

ה' רוצה לכלותם

וַיִּרְא כְבוֹד ה' אֵל כָּל הָעֵדָה. וַיִּדְבֵר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר. הַבְּדִילוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְלָה אֹתָם כְּרָגַע.

משה ואהרון מתפללים שלא יעניש את כל העדה

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל אֱלֹהֵי הַרְוִיחַת לְכָל בָּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יַחְטֵא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצַף?

עונש קרח ועדתו

(כג-לה) וַיִּדְבֵר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל הָעֵדָה לֵאמֹר הֲעֵלוּ מִסְבִּיב לְמִשְׁפַּח קִרַח דָּתָן וְאַבְיָרִים. וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל דָּתָן וְאַבְיָרִים וַיִּלְכְּוּ אַחֲרָיו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּדְבֵר אֶל הָעֵדָה לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל אֶהְלִי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאֵל תִּגְעוּ בְּכָל אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן תִּסְפּוּ בְּכָל חַטָּאתָם. וַיַּעֲלוּ מֵעַל מִשְׁפַּח קִרַח דָּתָן וְאַבְיָרִים מִסְבִּיב וְדָתָן וְאַבְיָרִים גָּזְאוּ נֶצְבִים פֶּתַח אֶהְלִיָּהֶם וַיִּנְשִׂיָּהֶם וַיִּבְנִיָּהֶם וְטָפָם.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת תִּדְעוּן כִּי ה' שִׁלְחָנִי לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי לֹא מִלְּבָבִי אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יִמְתּוּן אֵלֶּה וּפְקֻדַת כָּל הָאָדָם יִפְקַד עֲלֵיהֶם לֹא ה' שִׁלְחָנִי. וְאִם בְּרִיאָה בְּרָא ה' וּפְצִתָּהּ הָאָדָמָה אֵת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעֹתָם כִּי נֶאֱצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֵת ה'.

וַיְהִי כְּכֹלְתוֹ לְדַבֵּר אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּתְבַקַּע הָאָדָמָה אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם. וּתִפְתַּח הָאָרֶץ אֵת פִּיהָ וּתִבְלַע אֹתָם וְאֵת בְּתֵיהֶם וְאֵת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לָקְרַח וְאֵת כָּל הַרְכוּשׁ. וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה וּתְכַס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקְּהָל. וְכָל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סָבִיבֵיהֶם נָסוּ לְקֹלָם כִּי אָמְרוּ פֶן תִּבְלַעֵנוּ הָאָרֶץ. וְאִשׁ גָּזָה מֵאֵת ה' וּתֹאכַל אֵת הַחַמְשִׁים וּמֵאֵתֵים אִישׁ מִקְרִיבֵי הַקְּטָרֶת.

[במדבר פרק יז]

ציווי ה' כיצד לזכור את קורות קרח ועדתו

(אז-כה) וַיִּדְבֵר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. אֲמַר אֶל אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וְגַם אֶת הַמַּחֲתָת מִבְּנוֹ הַשְּׂרָפָה וְאֵת הָאֵשׁ זָרָה הַלְּאָה כִּי קִדְשׁוּ. אֵת מַחֲתוֹת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בְּנִפְשֹׁתָם וְעִשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פְחִים צְפוּי לְמִזְבֵּחַ כִּי הַקְּרִיבִם לִפְנֵי ה' וַיִּקְדְּשׁוּ וַיְהִיו לְאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּסַּח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֵת מַחֲתוֹת הַחֲשֹׁשׁ אֲשֶׁר הִקְרִיבוּ הַשְּׂרָפִים וַיִּרְקְעוּם צְפוּי לְמִזְבֵּחַ. זָכְרוּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזְרַע אֶהֱרֹן הוּא לְהַקְטִיר קְטָרֶת לִפְנֵי ה' וְלֹא יִהְיֶה לְקִרַח וְעֵדָתוֹ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד מֹשֶׁה לוֹ.

10) תלונת עדת בני ישראל על מה שקרה לקרח ועדתו

וַיִּלְנוּ כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמַּחֲרַת עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן לֵאמֹר אַתֶּם²⁷ הַמֵּתִים אֵת עַם ה'.

עונש העדה ועצירתו ע"י משה ואהרון²⁹

וַיְהִי בַהֲקֵהֶל הָעֵדָה עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן וַיִּפְּנוּ אֶל אֱהֵל מוֹעֵד וַהֲנִיחַ כִּסֵּהוּ הָעֵנָן וַיִּרְא כְבוֹד ה'. וַיִּבֹא מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶל פְּנֵי אֱהֵל מוֹעֵד. וַיִּדְבֵר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. הֲרַמּוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְלָה אֹתָם כְּרָגַע וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן קוּח אֵת הַמַּחֲתָה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטָרֶת וְהוֹלֵךְ מֵהָרָה אֶל הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם כִּי גָזַח הַקָּצֵף מִלְּפָנֵי ה' הַחַל הַגִּגִּי. וַיִּסַּח אֶהֱרֹן כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיִּרְץ אֶל תּוֹךְ הַקְּהָל וַהֲנִיחַ הַחַל הַגִּגִּי בָעַם וַיִּתֵּן אֵת הַקְּטָרֶת וַיִּכַּפֵּר עַל הָעַם. וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצַר הַמַּגִּפָּה. וַיְהִיו הַמֵּתִים בַּמַּגִּפָּה 14,700 מִלְּבַד הַמֵּתִים עַל דַּבֵּר קִרַח. וַיֵּשֶׁב אֶהֱרֹן אֶל מֹשֶׁה אֶל פֶּתַח אֱהֵל מוֹעֵד וְהַמַּגִּפָּה נִעְצְרָה.

יחוד תפקידם של שבט לוי והכהנים

(טז-כו) וַיִּדְבֵר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְקוּח מֵאֵתָם מִטַּה מִטַּה לְבַיַּת אֲבֹתָם שְׁנַיִם עֶשְׂרֵת מִטוֹת אִישׁ אֵת שְׂמוֹת תִּכְתֹּב עַל מִטָּהוּ. וְאֵת שֵׁם אֶהֱרֹן תִּכְתֹּב עַל מִטָּה לְוִי כִּי מִטָּה אֶחָד לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם. וְהַנְּחִתָּם בְּאֱהֵל מוֹעֵד לִפְנֵי הָעֵדוּת אֲשֶׁר אֹנֵעַד לָכֶם שְׂמָה. וְהִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲבַחֵר בּוֹ מִטָּהוּ יִפְרַח וְהִשְׁפִּיתִי מַעְלֵי אֵת תְּלֻנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מְלִיִּים עֲלֵיכֶם. וַיִּדְבֵר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֵלָיו כָּל נְשִׂיאֵיהֶם מִטָּה לְנְשִׂיא אֶחָד מִטָּה לְנְשִׂיא אֶחָד לְבַיַּת אֲבוֹתָם שְׁנַיִם עֶשְׂרֵת מִטוֹת אֶהֱרֹן בְּתוֹךְ מִטוֹתָם. וַיִּנַּח מֹשֶׁה אֵת הַמִּטּוֹת לִפְנֵי ה' בְּאֱהֵל הָעֵדוּת. וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיִּבֹא מֹשֶׁה אֶל אֱהֵל הָעֵדוּת וַהֲנִיחַ פָּרַח מִטָּה אֶהֱרֹן לְבַיַּת לְוִי וַיִּצָּא פָּרַח לְוִי וַיִּגְמַל שְׂקָדִים. וַיִּצָּא מֹשֶׁה אֵת כָּל הַמִּטּוֹת מִלְּפָנֵי ה' אֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מִטָּהוּ. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲשֵׁב אֵת מִטָּה אֶהֱרֹן לִפְנֵי הָעֵדוּת לְמַשְׁמַרְתָּ לְאוֹת לִבְנֵי מְרִי וְתַכַּל תְּלֻנוֹתָם מַעְלֵי וְלֹא יָמָתוּ. וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֹתוֹ כִּן עָשָׂה.

בני ישראל.. אבדו תקוה

(כז-כח) וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר הֵן גּוֹעֲנוּ אֲבָדְנוּ כְּלָנוּ אֲבָדְנוּ. כָּל הַקְּרַב הַקְּרַב אֶל מִשְׁכַּן ה' - יָמוּת. הָאִם תִּמְנוּ לְגוֹעִ?

²⁷ שים לב שטיעון משה לעיל [טז כח] "כי לא מלביי" לא עזר.. מלפתור אותו מאחריות..

²⁸ אכן, כתוב לעיל [טז ב] "אנשי שם".

²⁹ השווה סעיף 4. מעורבותם ברפואת מרים.

ציטוטים ממקומות נוספים בתנ"ך:

טוב ה' מותנה באם נלך בדרכיו

[יהושע כד יט-כא] "ויאמר יהושע אל העם לא תוכלו לעבד את ה' כי אלהים קדושים הוא אל קנזא הוא לא ישא לפשעכם ולחטאותיכם. כי תעזבו את ה' ועבדתם אלהי נכר ושב והרע לכם וכלה אתכם אחרי אשר היטיב לכם. ויאמר העם אל יהושע - לא, כי את ה' נעבד!".
כשלו אהרון בחטא העגל ועונשו³⁰

[שמות לב כא,כה] "ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הנה כי הבאת עליו חטאה גדלה... וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמחה בקמיהם".

[עירובין סגא] לא מתו בני אהרן (ויקרא י א-ג) עד שהורו הלכה בפני משה.

אל לאדם לדבר בשם ה' אלא אם צווה לכך

[דברים יח כ] "אף הנביא אשר יניד לדבר דבר בשמי, את אשר לא צויתיו לדבר"³¹, ואשר ידבר בשם אלהים אחרים...".

מי הוא זה ה'רשע" שנושא לשוא את דבר ה'?

[תהילים נ טז-כ] "וְלִרְשָׁע אָמַר אֱלֹהִים: מַה לָּךְ לִסְפֹּר חֲקִי? וּתְשֹׂא בְרִיתִי עָלַי פִּיד? ... תִּשָּׁב, בְּאַחִיד תְּדַבֵּר? בְּבֶן אִמָּךְ תִּתֵּן דְּפִי?!".

מצות זכירת עוונות ישראל

[דברים טז] "זכר אל תושכח את אשר הקצפת את ה' אלהיך במדבר. למן היום אשר יצאת מארץ מצרים עד באכם עד המקום הזה - ממרים הייתם עם ה'".

³⁰ אמר משה [דברים ט כ] "ויבא אהרן התאנף ה' מאד להשמידו ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההוא" [רשי"י] והועילה תפילתי לכפר מחצה ומתו שנים ונשארו השנים.

³¹ השווה: [במי יב ב] "ויאמרו הרק אף במשה דבר ה' ? הלא גם בנו דבר! וישמע ה'".

[יבמות סב/ב] אמרו, 12,000 זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד - מפני שלא נהגו כבוד זה לזה. **והיה העולם שמם (מתורה). עד שבא רבי עקיבא** אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם: (1) ר' מאיר (2) ר' יהודה (3) ר' יוסי (4) ורשב"י (5) ורבי אלעזר בן שמוע. **והם הם העמידו תורה אותה שעה.**

[סוטה מט/ב] תנו רבנן (ת"ר) משמת רבי אלעזר נגנו ס"ת משמת רבי יהושע בטלה עצה ומחשבה משמת רבי עקיבא בטלו זרועי תורה ונסתתמו מעיינות החכמה, משמת רבי אלעזר בן עזריה בטלו עטרות חכמה... משמת רבי חנינא בן דוסא בטלו אנשי מעשה, משמת אבא יוסי בן קטונתא בטלו חסידים ולמה נקרא שמו אבא יוסי בן קטונתא? שהיה מקטני חסידים, משמת בן עזאי בטלו השקדנין, משמת בן זומא בטלו הדרשנין, משמת רשב"ג עלה גובאי ורבו צרות, משמת רבי הוכפלו צרות. משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא. אמר ליה רב יוסף לתנא לא תיתני ענוה דאיכא אנא. אמר ליה רב נחמן לתנא לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא.

[עירובין סה/א, סוכה מה/ב] ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי **יכול אני לפטור את כל העולם כולו** מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אלעזר בני עמי - מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו - מיום שנברא העולם עד סופו. [רש"י] בזכותי, **אני סובל כל עונותיכם**, ופוטרו מן הדין.

[ישעיהו נג ד-ה] "אֶכֶן חָלִינִי הוּא נְשָׂא וּמְכַאֲבֵינוּ סְבָלָם וְאַנְחֵנוּ חֲשַׁבְנָהוּ נְגִיעַ מִכָּה אֱלֹהִים וּמַעֲנָה יְהוָה מְחַלֵּל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדַבֵּר מַעֲוֹנֹתֵינוּ. מוֹסֵר שְׁלוֹמֵנוּ עָלֵינוּ. וּבְחֻבְרָתוֹ - נִרְפָּא לְנוּ.".

[זהר חדש פרשת כי תבא מאמר הבטחות ונחמות שבקלות דמשנה תורה] [מתוק מדבש] חתם דבריו רבי יהודה ואמר: אשרי נפשו של בר-יוחאי שהקב"ה עושה עמו ניסים, **הוא גוזר - והקב"ה מקיים**, **הוא עתיד להיות ראש הצדיקים היושבים בגן-עדן**, לקבל את פני השכינה ולראות את הקב"ה, להשתעשע עם הצדיקים ולומר להם [תהי צה ו] "באוי נְשַׁתְּחָה וְנִכְרַעָה נִבְרָכָה לְפָנֵי ה' עֲשׂוּנִי".

חב"ד. רבנו הזקן (רבי שניאור-זלמן מלאדי, בעל התניא) אמר: "מי שישמח בשמחתי (=שמחת גאולת י"ט כסלו) - אוציאנו מן המצר אל המרחב". נוסח שני: "מן הגשם אל הרוח". נוסח שלישי: "מן הגיהנום" (ספר השיחות תרצ"ו עמ' 315). יש גרסה אחרת, שלפיה אמר רבנו הזקן: "מי שישתתף וייקח חלק בשמחתי - יזכה לראות נחת מיוצאי חלציו".

יש אמירה בשם ר' נחמן מברסלב: "מי שיבוא על קברי ויאמר שם אלו העשרה מזמורי תהילים [תיקון הכללי], וייתן פרוטה לצדקה **עבורי**, אפילו אם גדלו ועצמו עוונותיו וחטאיו מאוד מאוד, חס ושלום, אזי אתאמץ ואשתדל לאורך ולרוחב להושיעו ולתקנו". ואמר: "אשתטח לאורך ולרוחב להיטיב עמו. בפיאותיו אמשכהו ואוציאהו משאול תחתיות. ואני חזק בכל הדברים שלי, אך בזה אני חזק ביותר... **רק** שיקבל על עצמו להבא שלא ישוב אל דרכו הרעה".